

XU HƯỚNG NÀO CHO DIỄN BIẾN LÃI SUẤT TÍN DỤNG NGÂN HÀNG NĂM 2019?

TS. Lã Thị Lâm*

Áp lực tăng lãi suất là điều khó có thể tránh khỏi trong năm 2019. Tuy nhiên trên thực tế, lãi suất tín dụng ngân hàng có tăng hay không và mức độ tăng như thế nào còn tùy thuộc nhiều vào quan điểm, mục tiêu và nghệ thuật điều hành chính sách tiền tệ của Ngân hàng Nhà nước (NHNN) trước những yêu cầu của Chính phủ, cũng như kết quả tái cơ cấu tài chính của các ngân hàng thương mại (NHTM) mà trọng tâm là xử lý nợ xấu.

• Từ khóa: lãi suất tín dụng ngân hàng, ngân hàng nhà nước, ngân hàng thương mại, xử lý nợ xấu.

Increasing interest rate level seems inevitable in 2019. However, the possibility and magnitude remain debatable because they depend on many factors. Key factors are SBV's goals and its ability to regulate monetary policy in response to the requirements of the Government. Another important factor could be commercial banks' restructuring process, which focuses on clearing bad debts.

• Keywords: bank credit interest rate; state bank; commercial bank; handling bad debts.

Ngày nhận bài: 1/3/2019

Ngày chuyển phân biện: 11/3/2019

Ngày nhận phân biện: 15/3/2019

Ngày chấp nhận đăng: 19/3/2019

Diễn biến lãi suất tín dụng ngân hàng năm 2018

Với quan điểm của Chính phủ là ổn định kinh tế vĩ mô và kiểm soát lạm phát, chủ trương điều hành lãi suất của NHNN theo chỉ đạo của Chính phủ là linh hoạt, trên cơ sở theo dõi sát diễn biến để có điều chỉnh phù hợp theo phương châm mở rộng tín dụng đi đôi với an toàn hiệu quả, tập trung vào sản xuất kinh doanh, đặc biệt là lĩnh vực ưu tiên, với mong muốn tiếp tục duy trì đà giảm đối với lãi suất cho vay trong năm 2018 để hỗ trợ sản xuất kinh doanh. Theo đó, ngày 10/1/2018, NHNN đã ban hành Chỉ thị số 01/CT-NHNN chỉ

đạo toàn hệ thống các TCTD triển khai nhiệm vụ kế hoạch ngành ngân hàng; trong đó chỉ đạo các TCTD tiếp tục rà soát và cân đối khả năng tài chính để áp dụng mức lãi suất cho vay hợp lý trên cơ sở lãi suất huy động và mức độ rủi ro của khoản vay, tiết giảm chi phí hoạt động, nâng cao hiệu quả kinh doanh để có điều kiện giảm lãi suất cho vay nhằm chia sẻ khó khăn với khách hàng vay. Các mức lãi suất điều hành của NHNN được giữ nguyên, như trần lãi suất huy động với kỳ hạn dưới 6 tháng của VND là 5,5%/năm và mức lãi suất tiền gửi 0% với USD. Từ giữa năm, khi NHNN bán USD để ngăn chặn nguy cơ tăng tỷ giá đã khiến thanh khoản VND bị siết chặt, để tránh hiệu ứng tăng lãi suất ngân hàng, NHNN đã điều chỉnh giảm mức niêm yết lãi suất chào mua trên thị trường mở từ 5%/năm xuống còn 4,75%/năm để hỗ trợ các TCTD có điều kiện giảm lãi suất cho vay.

Cho dù quan điểm điều hành của NHNN là ổn định lãi suất, nhưng trên thị trường, lãi suất huy động vốn và cho vay năm 2018 vẫn có xu hướng tăng dần về cuối năm, tuy mức tăng của lãi suất cho vay dè dặt hơn so với lãi suất huy động vốn do có sự kiểm soát của NHNN và nỗ lực của các NHTM. Bên cạnh đó, việc hình thành “đường thẳng” lãi suất huy động của các kỳ hạn ngắn dưới 6 tháng tại mức trần lãi suất huy động vốn ngắn hạn, trong khi tốc độ tăng trưởng tín dụng vẫn thấp hơn tốc độ tăng trưởng huy động vốn là vấn đề nổi bật về diễn biến lãi suất tín dụng ngân hàng năm 2018.

* Học viện Tài chính

Xu hướng diễn biến lãi suất tín dụng ngân hàng năm 2019?

Từ thực tế điều hành và diễn biến lãi suất tín dụng năm 2018, nhiều lý do cho thấy, áp lực vẫn nghiêng theo chiều hướng tăng lãi suất VND trong năm 2019, cụ thể:

Thứ nhất, tăng trưởng kinh tế trong năm 2019 được nhận định là tiếp tục đà khả quan, với mục tiêu đặt ra của Chính phủ là cao hơn so với mức tăng trưởng kinh tế năm 2018. Điều này sẽ gia tăng áp lực lên cầu tín dụng, cho dù chủ trương của NHNN vẫn là kiểm soát “room tín dụng” để đảm bảo yêu cầu “*không tăng trưởng kinh tế bằng mọi giá*”. Hơn nữa, trong bối cảnh hiện tại, mục tiêu kiểm soát lạm phát, ổn định tỷ giá và đảm bảo an toàn hoạt động của hệ thống ngân hàng chắc chắn vẫn là tâm điểm trong chiến lược điều hành chính sách tiền tệ của NHNN. Do vậy, với quan điểm thận trọng trong điều hành chính sách tiền tệ nên hạn chế cung tiền và thanh khoản của các NHTM vẫn là xu hướng được lựa chọn khi điều hành chính sách của NHNN trong năm 2019.

Thứ hai, hiện tại, nhờ những can thiệp chủ quan của NHNN nên mặc dù lãi suất huy động vốn và cho vay đều có chiều hướng tăng, nhưng với mức tăng nhẹ nên mặt bằng lãi suất cho vay về cơ bản được coi là vẫn ổn định. Tuy nhiên, điều này khó có thể duy trì lâu dài, bởi khi chênh lệch lãi suất cho vay và huy động thu hẹp, các ngân hàng phải tiết giảm chi phí hoạt động, đặc biệt là chi phí trích lập dự phòng rủi ro để đảm bảo mục tiêu lợi nhuận, hay nói cách khác việc ổn định lãi suất cho vay phụ thuộc nhiều vào vấn đề xử lý nợ xấu của các ngân hàng thương mại. Nhiều tín hiệu cho thấy, vấn đề xử lý nợ xấu của ngân hàng vẫn còn không ít khó khăn nên tiến độ chậm, đó là còn chưa kể đến nợ xấu mới vẫn tiếp tục gia tăng. Theo báo cáo tài chính quý 3/2018, 16 ngân hàng có nợ xấu gia tăng, với tỷ lệ nợ xấu tăng từ 0,4% - 1,3%, tùy ngân hàng. Bên cạnh đó, để đảm bảo lợi nhuận, nhiều ngân hàng thương mại đã đẩy mạnh cho vay tiêu dùng, phân khúc cho vay được đánh giá có nguy cơ rủi ro cao hơn so với khách hàng tổ chức kinh tế, trong đó một tỷ lệ không nhỏ cho vay bất động sản được “gắn mác” cho vay tiêu dùng. Do vậy, yêu cầu về khâu vị rủi ro và đảm bảo hệ số an toàn vốn theo tiêu chuẩn Basel 2 sẽ buộc các ngân

hàng thương mại phải có những đánh giá chính xác để cơ cấu lại danh mục cho vay.

Thứ ba, nếu NHNN tuân thủ tính kỷ luật trong điều hành, thì tới đây một số các quy định được thực hiện sẽ tạo nên áp lực tăng lãi suất VND trong năm 2019. Trước hết là việc ngừng cho vay bằng ngoại tệ đối với nhu cầu thanh toán chi phí trong nước thực hiện phương án sản xuất hàng xuất khẩu đã được NHNN gia hạn đến hết 31/12/2018. Thứ nữa, tỷ lệ sử dụng vốn ngắn hạn cho vay trung dài hạn của các NHTM sẽ giảm từ 45% trong năm 2018 xuống còn 40% từ tháng 1/2019.

Thứ tư, ngày 19/12/2018, Cục dự trữ liên bang (Fed) đã tăng lãi suất USD lần thứ tư trong năm 2018 bất chấp sự phản đối của Tổng thống Trump để bảo vệ giá trị USD cũng như đà tăng trưởng kinh tế nóng của Mỹ. Đây sẽ là một áp lực trong việc tăng lãi suất VND của NHNN để đảm bảo tính tương quan lợi ích trong việc nắm giữ VND cũng như ổn định tỷ giá giữa USD và VND.

Và cuối cùng, việc hình thành “đường thẳng” lãi suất huy động của các kỳ hạn ngắn dưới 6 tháng, tại mức trần lãi suất huy động vốn ngắn hạn năm 2018 đã phần nào cho thấy “chiếc áo lãi suất” của NHNN đã trở nên chật hẹp với các NHTM trước những tác động của quy luật thị trường. Áp lực tăng lãi suất là vấn đề cần được cân nhắc trong điều hành chính sách của NHNN năm 2019.

Kết luận: Những phân tích trên cho thấy áp lực tăng lãi suất là điều khó có thể tránh khỏi trong năm 2019. Tuy nhiên trên thực tế, lãi suất tín dụng ngân hàng có tăng hay không và mức độ tăng như thế nào sẽ tùy thuộc nhiều vào quan điểm, mục tiêu và nghệ thuật điều hành chính sách tiền tệ của NHNN trước những yêu cầu của Chính phủ, cũng như kết quả tái cơ cấu tài chính của các NHTM mà trọng tâm là xử lý nợ xấu. Trong bối cảnh hiện tại, việc áp dụng các biện pháp can thiệp chủ quan là cần thiết, nhưng tôn trọng quy luật thị trường vẫn phải là nguyên lý cho vận hành các công cụ điều hành chính sách tiền tệ nói chung, cũng như công cụ lãi suất nói riêng của NHNN trong thời gian tới.

Tài liệu tham khảo:

Chung Thủy, *Nợ xấu ngân hàng: Đại hạ giá vẫn khó bán, nguy cơ nợ phình to*, VOV;

Chi thị số 01/CT-NHNN ngày 10/1/2018.